

SEPTEMBER 2026

Agenda för elsystemets utveckling 2026–30

Vi måste äga vår framtid

Innehåll

Inledning	5
Från möjliggörande till genomförande – förslag för svensk energi och konkurrenskraft	6
En ny global energipolitisk spelplan	7
EU: Från klimatpolitik till aktiv industripolitik	7
Sverige 2026–2030: Från möjliggörande till genomförande	8
Övergripande agenda för det svenska elsystemet	9
Agenda för kärnkraft	15
Agenda för vindkraft	20
Agenda för vattenkraft	23
Agenda för elnät	27

Vi måste äga vår framtid

De senaste åren har varit händelserika ur ett energiperspektiv. Omvärldsläget skapar osäkerhet. EU:s arbete för klimatomställning fortgår, men ifrågasätts på en del håll. Krigen i Ukraina och Mellanöstern sätter kostnadspress på den europeiska ekonomin och har aktualiserat diskussionen om resiliens och energioberoende.

I Sverige har en stor omsvängning i energipolitiken skett på bara några år. Den starka optimism som funnits kring takten i klimatomställningen har mattats av något – men den underliggande inriktningen mot klimatneutralitet har en fast förankring i det svenska näringslivet. Sverige ska bli klimatneutralt till 2045.

Tillgången på ren och leveranssäker el till en konkurrenskraftig kostnad är avgörande för samhällets funktionssätt och utveckling. Elsystemet är ryggraden i vårt energisystem. Därför lägger vi på Svenskt Näringsliv mycket kraft på frågorna inom detta område.

Nu inleds en ny mandatperiod och nya energipolitiska beslut väntar. Det blir en viktig period för att Sverige ska kunna nå klimatmålen och fortsätta öka välståndet.

Sverige har ett bra utgångsläge som måste tas tillvara. De gångna åren har mycket i energipolitiken handlat om möjliggörande, vilket har lagt grunden för att vi nu kan fokusera på genomförande. Politiskt krävs nu både uthållighet att målinriktat hålla fast vid den utstakade linjen och kapacitet att fatta nya framtidsinriktade beslut.

Med denna rapport vill Svenskt Näringsliv ge inspel till vad politiska beslutsfattare bör prioritera gällande elsystemets utveckling. En del åtgärder är av övergripande karaktär, andra är mer detaljerade. Samtliga är viktiga. Fokus i rapporten ligger på inrikespolitiska beslut. Det är samtidigt tydligt att EU blivit en allt viktigare arena även i energifrågorna.

En viktig uppgift väntar nu de politiker som får ansvaret för att fortsätta utveckla det svenska elsystemet. Mängden förslag i rapporten indikerar att tempot i genomförandet behöver växla upp. Svenskt Näringsliv står redo att bidra med fakta och våra perspektiv.

Vår förhoppning är att kommande år präglas av högt tempo och kloka beslut på energiområdet. Så tar vi nästa steg mot klimatneutralitet och ökad tillväxt.

Jan-Olof Jacke

Vd, Svenskt Näringsliv

Från möjliggörande till genomförande – förslag för svensk energi och konkurrenskraft

Hösten 2022 släppte Svenskt Näringsliv inom ramen för projektet Kraftsamling för elförsörjning och tillstånd, det första startprogrammet, Startprogram för ny kärnkraft. Efter det har Svenskt Näringsliv tagit fram startprogram för vindkraft, vattenkraft och elnät. Så sent som våren 2026 kom Startprogram för utvecklad flexibilitet. I startprogramsrapporterna görs en noggrann genomgång av förutsättningar, utmaningar och problem inom respektive område tillsammans med detaljerade listor med åtgärdsförslag.

Nu har det gått en tid sedan de första fyra startprogrammen och en ny mandatperiod inleds då nya politiker ska fatta beslut. Av den anledningen har förslagen i de ursprungliga startprogrammen gått igenom tillsammans med en lång rad experter och branschföreträdare. En del åtgärdsförslag har kunnat bockas av, andra har justerats och ett antal har tillkommit. Med den här rapporten vill vi ge en kickstart till dem som ska ta besluten.

Tillgången till konkurrenskraftig, leveranssäker och fossilfri el har under lång tid varit en av Sveriges viktigaste industriella konkurrensfördelar. Vattenkraften, kärnkraften och ett välutbyggt elsystem har gjort det möjligt att utveckla en internationellt konkurrenskraftig elintensiv basindustri med låga klimatutsläpp.

Under det senaste decenniet, och särskilt under mandatperioden 2022–2026, har energifrågan blivit en ödesfråga för Sverige och EU. Frågan drevs först av näringslivets och samhällets fokus på klimatomställning och elektrifiering, för att därefter formas av energikrisen i Europa, Rysslands invasion av Ukraina samt kraftigt stigande energipriser. I dag utgör energipolitiken inte längre ett avgränsat område, utan är samtidigt klimatpolitik, industripolitik, handelspolitik, säkerhetspolitik och geopolitik.

Utvecklingen av både teknik och marknader har varit snabb och ofta överraskande. Utbyggnaden av väderberoende kraftproduktion har gjort elmarknaden mer volatil och ställer nya krav på överföringskapacitet, energilagring och flexibilitetslösningar. Det har skapat marknader för nya lösningar, men de höga och nya kostnaderna för obalans har också tvingat industriföretag till ofrivillig efterfrågefleksibilitet – dvs att stänga ned produktion för att kostnaderna är för höga och oförutsebara. När kraftsystemet utvecklas behöver möjligheterna balanseras mot riskerna.

Framgångsrik omställning kan bara ske med en hög ekonomisk tillväxt och en stark efterfrågan i grunden – från företag och privatpersoner. Sverige är ett litet men innovativt land på en global marknad, som behöver rustas för säkerhet, konkurrenskraft, elektrifiering och klimatomställning. Svenska företag har stora möjligheter att bli vinnare på klimatomställningen. Centrala delar av de kritiska värdekedjorna finns i Europa. En snabb omställning och utbyggnad av kraftsystemet fortsätter vara mycket högt prioriterat för hela det svenska näringslivet. Nedan sammanfattas förutsättningarna för det arbetet – globalt, i EU och i Sverige.

1. En ny global energipolitisk spelplan

Den globala energiomställningen sker inte entydigt från fossilt till förnybart, utan genom att flera energisystem byggs ut parallellt.

- **Kina:** Landet står för omkring 85 procent av produktionskapaciteten i solkraftsindustrins värdekedja och omkring 80 procent för litiumjonbatterier. Landet kontrollerar minst 75 procent av minst en central del i värdekedjan för samtliga förnybara teknologier. Att bli mindre fossilberoende stärker Europas resiliens, samtidigt som det finns risk att ett beroende ersätts med ett annat, som är både tekniskt och strategiskt. Teknologi från Kina är samtidigt i dagsläget helt nödvändig för möjligheten att nå klimatmålen.
- **USA och Mellanöstern:** USA fokuserar i allt högre grad på lägre energipriser, inhemsk produktion och geopolitisk kontroll över energiresurser, vilket bland annat illustrerades av avtalet om venezuelanska oljefält i augusti 2026. I Mellanöstern görs stora investeringar i både olja och gas samt i ny energiteknik som solkraft, kärnkraft och vätgas.

2. EU: Från klimatpolitik till aktiv industripolitik

EU:s politik rör sig från att enbart fokusera på utsläppsminskningar till att föra en aktiv industripolitik för att avgöra var framtidens produktion hamnar och vem som ska kontrollera tekniken.

- **Skärpta klimatstyrmedel:** Utsläppshandelssystemet EU ETS sätter pris på utsläpp, medan CBAM (som gick in i sin definitiva fas den 1 januari 2026) ska skydda europeisk konkurrenskraft mot nedvriden konkurrens från import med högre utsläpp. I juli 2026 presenterade kommissionen även förslag till en riktad revidering av ETS.
- **Kampen om teknikneutralitet:** Förnybarhetsdirektivet RED III kräver att EU som helhet uppnår 42,5 % till år 2030. För Sverige är det avgörande att EU:s regler premierar faktiska utsläppsminskningar och systemnytta framför förhandsbestämda teknikval. Fossilfri elproduktion såsom kärnkraft och vattenkraft får inte missgynnas i lagstiftning eller kapitalanskaffning, på grund av EU:s taxonomi för hållbara investeringar.
- **Industripolitiska initiativ:** Initiativ som Industrial Accelerator Act och Clean Industrial Deal markerar ett skifte där medlemsländer i ökande utsträckning nyttjar statliga verktyg och ETS-intäkter för industriell omställning. Sverige behöver driva sina positioner i Bryssel tidigt och strategiskt, innan reglerna beslutas.

3. Sverige 2026–2030: Från möjliggörande till genomförande

Mandatperioden 2022–2026 handlade i stor utsträckning om möjliggörande genom ändrade regelverk och finansieringsmodeller. Mandatperioden 2026–2030 behöver handla om att säkra tillväxt och efterfrågan, och att undanröja hinder – så att det sker ett faktiskt genomförande av projekt.

- **Långsiktighet och helhetssyn:** Investeringar i elsystemet har decennielånga horisonter. Politiken behöver flytta fokus från enskilda kraftslag till en sammanhängande strategi för hela elsystemet, med stabila spelregler som ligger fast över regeringsskiften.
- **Förverkliga ny kärnkraft:** Statens finansierings- och riskdelningsmodell för upp till cirka 5 000 MW har genererat sex ansökningar. Tillsammans med Vattenfall och Industrikraft har staten gått in som ägare i Videberg Kraft vid Ringhals, och detta projekt behöver nu föras fram till tillstånd och byggstart.
- **Undanröj hinder för vindkraft:** Det kommunala vetot behöver reformeras, förläng tillståndstider för igångsättning och stärk samverkan med myndigheter.
- **Värna och utveckla vattenkraften:** Miljöomprövningen av vattenkraften behöver genomföras så att miljökrav vägs mot vattenkraftens ökande roll som reglerkraft, vilket innebär ökat slitage på tekniska installationer och älvfåror.
- **Bygga elnät i framkant:** Elnätsutbyggnaden behöver ligga före snarare än efter industriinvesteringarna genom effektivare tillståndsprocesser och bättre framförhållning.

Övergripande agenda för det svenska elsystemet

Framtidens elsystem står inför en dubbel utmaning: elanvändningen väntas öka kraftigt till år 2045, samtidigt som en ökande andel väderberoende elproduktion ställer ökade krav på flexibilitet och systemstabilitet.

Elsystemet utvecklas i växelspel mellan politik, marknad och teknikutveckling. Politiska ramverk och regelverk styr i hög grad marknadsaktörerna, men elmarknadens komplexitet gör konsekvenserna av regelverken svåra att förutse och överblicka. Oavsiktliga konsekvenser kan få extremt stor påverkan på enskilda företags affärer. Genomtänkta regelverk, på övergripande såväl som detaljerad nivå, är viktiga för näringslivets konkurrenskraft och klimatomställning.

Kraftsystemet behöver utvecklas med elanvändarnas behov och värdeskapande i centrum. Det kräver en långsiktig och sammanhållen policyutveckling, som tydlig styr mot fossilfri tillväxt.

Nedan beskrivs en rad brett förankrade och övergripande policyförslag som en tillträdande regering bör genomföra för att skapa förutsägbarhet, sänka investeringsrisker och driva omställningen framåt.

- **Marknad, finansiering och riskdelning:** Regeringen bör utreda en finansierings- och riskdelningsmodell för ny fossilfri elproduktion baserad på vilka förmågor som tillförs kraftsystemet.
- **Skatt:** Energibeskattningen behöver ses över och skatten på el för näringslivet sänkas ned mot EU:s miniminivå för att stärka efterfrågan på el och främja elektrifieringen.
- **Tillstånd, myndighetsstyrning och samplanering:** Miljötillståndsutredningens förslag bör genomföras i sin helhet, inklusive en regel om prioritering mellan klimat- och miljöintressen. Relevanta myndigheter bör ges instruktioner att aktivt underlätta elektrifiering, samplanera regionalt och samordna näringslivsdialogen. Domstolar och prövande myndigheter behöver tillföras de resurser som krävs för effektivare tillstånds- och koncessionsprövningar.
- **Systemansvar, elnät och beredskap:** Svenska kraftnäts instruktion behöver kompletteras med ett tydligt ansvar för samhällsekonomiska analyser, och elanvändarrepresentation behövs i myndighetens styrelse. Överföringskapaciteten i näten måste öka. Onödigt lämplighetsprövning av kraftledningar kan avskaffas, och försvars- och beredskapsmål behöver integreras i kravställandet på kraftsystemsaktörer och kopplas till en ersättningsmodell.
- **Långsiktighet och kompetensförsörjning:** En brett förankrad politisk process för långsiktigt energipolitiskt beslutsfattande och etappvisa planeringsmål behöver etableras. För att säkra kompetens i sektorn bör reglerna för arbetsmigration underlättas, ett permanent uppdrag för nationell kompetenssäkring inrättas, samt en bonus för högskolor som samverkar med näringslivet införs.

Tabell 1: Övergripande agenda för det svenska elsystemet

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
1	Regering, KN/Fi	SOU	Utred en finansierings- och riskdelningsmodell för fossilfri elproduktion baserad på tillfört systemvärde	Det bör utredas hur investeringar i ny eller drifttidsförlängd fossilfri elproduktion bäst kan stimuleras framöver, på ett sätt som står i relation till de värden som tillförs kraftsystemet. Dessa ska inte leda till undanträngning av lönsam befintlig produktion eller försvåra drifttidsförlängning av befintlig produktion. Finansiering och riskdelning i en sådan modell bör stå i relation till det värde elproduktionen i fråga tillför elsystemet. Kärnkraften har speciella förutsättningar, vilket behöver beaktas. En förmågebaserad modell bör också beakta påverkan på behovet av att bygga ut transmissionsnätet och grunda sig på relevanta mätbara variabler. En effektiv marknad för långsiktig prissäkring, PPA och andra lösningar, samt statens roll för en fungerande elmarknad behöver vara en del av denna utredning.
2	Regeringen	Proposition	Genomför Miljötillståndsutredningens förslag, och inför en prioriteringsregel mellan klimat- och miljöintressen i Miljöbalken	Genomför Miljötillståndsutredningens förslag i sin helhet och utveckla möjligheterna att göra transparenta avvägningar mellan olika klimat- och miljöintressen vid tillståndsprövning.
3	Regering, KN/Fi	SOU	Prissätt fossilfria kraftslags systemnyttor	Fokus behöver stärkas vad gäller det värde olika kraftslag tillför elsystemet. De olika fossilfria kraftslagens systemnyttor behöver "prissättas/kompenseras" för att det ska vara lönsamt att investera i teknik som fortsatt möjliggör den flexibilitet och beredskap som elsystemet behöver.
4	KN (energi), STEM	Myndighetsuppdrag	Utred ökade krav på beredskap och statlig finansiering av kostnader för ökad beredskap	Utred behovet av ökad beredskap för leveranssäker el och eventuella lagkrav kopplade till beredskap. Kostnader för försvar, ökad reservdelshållning och reparationsförmåga bör bäras av staten/skattekollektivet i den mån de inte är verksamhetsspecifika. Omfattningen av statens ansvar och ev. framtida krav behöver utvecklas tillsammans med branschen, för ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet.
5	KN (energi)	Politiskt ledarskap	Gör en översyn av EU-reglers påverkan på nationella kraftsystem	Regeringen behöver ta initiativ till en översyn av relevanta EU-regler som skadar medlemsländernas möjligheter att utforma sina kraftsystem. Sveriges regering behöver arbeta för att EU-reglerna uppmuntrar uppbyggnad av grundläggande kapacitet, teknikneutralitet och innovation i alla kraftsystem.
6	Regering, KN (energi)	SOU	Utred en sammanhållen nationell strategi för vätgas och elektrobränslen	För att möjliggöra storskaliga satsningar på fossilfri vätgas, en viktig komponent för energilagring, industriell omställning och produktion av e-bränslen, krävs en sammanhållen nationell lagstiftning. En översyn av vätgaslagstiftningen kan bygga vidare på befintliga utredningar och Energimyndighetens uppdrag på området i tillägg till implementeringen av EU:s gasmarknadspaket i svensk lag. En översyn krävs för att alla delar i värdekedjan, inklusive elektrobränslen, ska kunna realiseras.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
7	Regering, KN (näring/miljö)	Implementering av mål	Genomför målen i Sveriges mineralstrategi	Klimatomställningen och utbyggnaden av fossilfri energi kräver stora mängder material och mineraler, såsom stål, koppar och sällsynta jordartsmetaller. För att främja inhemsk utvinning av denna råvara har regeringen presenterat en mineralstrategi. Denna bör implementeras för att möjliggöra nya och ökade gruvtillstånd. Även bergtäkter bör vara en del i mineralstrategin.
8	Partier/Riksdag	Förankra process	En process för långsiktig energipolitik bör utarbetas	En brett förankrad process för energipolitiskt beslutsfattande, innehållande till exempel former för omvärldsanalys, behovsbedömning och övergripande energipolitiska mål, behövs för att säkerställa långsiktighet för marknadens aktörer. Det skulle minska den politiska risken och sänka kostnaderna för nya investeringar.
9	Regering, KN (energi)	Utredning/promemoria	Inför etappvisa planeringsmål (2030, 2035, 2040)	Inför etappvisa planeringsmål (2030, 2035, 2040) som stakar ut vägen mot ett fossilfritt elsystem som lever upp till de egenskaper som regeringen pekat ut och dessutom skapar långsiktighet för investeringar.
10	Regering, KN	Myndighetsuppdrag	Utökat införande av parallell prövning av MKB och nät-koncession	Energimarknadsinspektionen har på uppdrag av regeringen genomfört ett 25-tal pilotprojekt där koordinerade och parallella processer för miljökonsekvensbeskrivning och nätkoncession testats. Detta projekt bör appliceras bredare och bli en ny standard och ett samarbete mellan den nya miljöprövningsmyndigheten och energimarknadsinspektionen bör inledas i detta syfte.
11	Regering, SVK samt elnätbolag	Politiskt ledarskap, uppföljning, dialog	Öka överföringskapaciteten i elnäten	Den fysiska överföringskapaciteten i elnäten, liksom den för marknaden tillgängliga överföringskapaciteten, behöver snabbt öka. Detta innefattar omfattande satsningar på elnätsinfrastruktur på lokal-, region- och transmissionsnätets nivå, i kombination med flexibilitetslösningar och energilagring. Regeringen behöver i dialog med berörda myndigheter och marknadens aktörer följa upp att detta sker och vid behov vidta åtgärder.
12	Regering, KN (energi)	Proposition	Avskaffa Energimarknadsinspektionens lämplighetsprövning	Ei:s lämplighetsprövning av planerade kraftledningar är onödig och bör avskaffas. Investeringsbeslut tas inte om det inte finns ett upplevt behov på marknaden. Prövningen skapar en extra byråkratisk börda utan att tillföra motsvarande nytta. Att ta bort detta steg skulle förenkla processen för nya investeringar i elproduktion.
13	KN (energi)	DS	Utred balansansvar och balansmarknader	KN-dep behöver utreda hur balansmarknadernas funktion, transparens och likviditet kan förbättras för att ge aktörerna bättre möjligheter att hantera och prissäkra balansrisker. Utgångspunkten bör vara att ansvaret vilar på de aktörer som har bäst förutsättningar att hantera obalanser. Departementet bör utreda hur balansmarknader kan göras större än nuvarande elområden, för att frigöra fler balansresurser.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
14	Regeringen, KN (energi), SVK	Myndighets-dialog, politiskt ledarskap	Följa kraftsystemets leveranssäkerhetsutveckling och vidta nödvändiga åtgärder	Regeringen behöver följa Svenska kraftnäts arbete med att definiera och följa upp kraftsystemets förmågor och utvärdera nödvändiga åtgärder under mandatperioden.
15	KN (energi), SVK	Myndighets-dialog, politiskt ledarskap	Följ upp och hantera intressekonflikter inom SVK:s verksamhetsområde	Svenska kraftnäts uppdrag innehåller fortsatt risk för rollkonflikter kopplat till rotationsenergi och spänningsreglering. Regeringen behöver följa arbetet med att hantera dessa. Uppdrag till SVK från 2019 på detta område har inte kommit i mål utan ligger vilande. Regeringen behöver följa upp att detta prioriteras inom myndigheten. Det finns ett fortsatt behov av att följa upp hur systemansvaret hanteras och fungerar.
16	KN (energi), SVK	Myndighets-uppdrag	Utred fler driftfall för framtidens elsystem	Utred fler driftfall för framtidens elsystem med konsekvensanalyser för olika elanvändare.
17	KN (energi)	Myndighets-instruktion	SVK:s instruktioner bör kompletteras med att myndigheten har ansvar för att utveckla, utvärdera och tillämpa metoder för samhällsekonomiska analyser inom energiområdet	Instruktionen bör i detta avseende formuleras likt Trafikverkets, för att spegla behovet av att bygga upp samhällsekonomisk kompetens och göra samhällsekonomiska bedömningar och konsekvensanalyser inklusive olika scenarion för energilagring och flexibilitetsresurser, kopplat till kraftsystemets utveckling och planering. Olika besluts konsekvenser för konkurrenskraft och värdeskapande behöver synliggöras. Dagens instruktion är för vag och innebär enbart att "skapa förutsättningar för en samhällsekonomiskt effektiv elförsörjning". Regeringsbeslut om ändrade instruktioner Regeringen, KN-dep Regeringsbeslut våren 2026.
18	KN (energi), SVK	Myndighets-uppdrag	SVK:s dialog med elanvändare och marknaden behöver förbättras	SVK:s dialog med marknaden behöver förbättras och kraftsystemets aktörers perspektiv behöver förstärkas. Jämför och dra lärdomar från grannländernas transmissionsnätoperatörer.
19	KN (energi)	Regeringsbeslut	SVK:s styrelse behöver innehålla representation av, och djupare kunskap om, elanvändare	Regeringen bör säkerställa att SVK:s styrelse innehåller representation av, och kunskap om, elanvändare.
20	Regering	Ändra myndighets-instruktioner	Ge myndigheter instruktioner att underlätta elektrifiering och klimatomställning	Relevanta myndigheter bör få tydliga instruktioner i sina regleringsbrev att aktivt underlätta samhällets elektrifiering och klimatomställning. Detta är nödvändigt för att säkerställa att myndigheternas agerande är i linje med de övergripande politiska målen. Myndigheter som Försvarsmakten, Energimyndigheten, länsstyrelserna, Boverket, Transportstyrelsen m.fl. har alla roller i tillståndprocesser och planering som påverkar energiomställningens takt. Tydliga instruktioner skulle bidra till snabbare och mer förutsägbara processer.
21	KN, uppdrag till STEM, SVK, Ei	Myndighets-uppdrag	Uppdrag att förbättra, systematisera och samordna myndigheternas näringslivsdialog	Uppdrag att förbättra, systematisera och samordna myndigheternas näringslivsdialog kopplat till kraftsystemets utveckling samt följa upp och utvärdera näringslivets upplevelse av densamma.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
22	Regeringen, Fi	Samplaneringsdirektiv till myndigheter	Instruktioner till myndigheter om att samplanera sitt arbete regionalt exempelvis genom att ta hänsyn till varandras behov av markarbeten och kompetensbehov	Behovet av tydligare styrning och samverkanskrav för myndigheter har lyfts fram i flera remissvar på utredningen SOU 2024:43. Regeringen bör utveckla övergripande instruktioner för samplanering.
23	Regering, KN (energi), Fö	DS	Utred hur beredskaps-, försvars- och energimål, tillståndsgivning samt användning av energiinfrastuktur kan optimeras och vilka förändringar i förordningar, myndighetsinstruktioner mm som krävs	Försvarsmakten behöver inom ramen för sitt huvuduppdrag tillse att tillståndprocesser för energiproducenter mfl. blir mer förutsebara, och att energiinfrastuktur bidrar till svensk säkerhet och försvarsförmåga. Det finns t ex potential för vindkraftverk att användas som infrastrukturredskap i försvarssyfte. Vindkraftsparkar kan redan idag utrustas med radar, övervakningssystem och sensorer för drift och säkerhet. Samma civila information skulle kunna användas i försvarsändamål om regelverk och teknik utvecklas. Detta görs redan t.ex. i Polen och övervägs i Danmark och Storbritannien, särskilt för havsbaserad vindkraft. Denna möjlighet bör utredas och utvärderas med syfte att skapa ytterligare nyttor med energiinfrastuktur utöver elproduktion.
24	Regering, Fö	Myndighetsuppdrag, politiskt ledarskap	Ge myndigheten för psykologiskt försvar i uppdrag att utreda desinformation om energi	Myndigheten för psykologiskt försvar eller annan relevant myndighet bör få i uppdrag att utreda, upplysa och kommunicera om desinformation om energi. När omfattande desinformation sprids behövs också ett tydligt politiskt ledarskap för att bemöta denna, oavsett energislag.
25	Fi	SOU	Utred energibeskattningsens utformning	Utred energibeskattningsens utformning. Till sätt en offentlig utredning som ombeds lämna förslag till en utvecklad, mer konkurrenskraftig och mer ändamålsenlig, samlad energibeskattnings, som kopplar beskattning till elektrifiering, energiomställning och effektivt resursutnyttjande. Se över regelkrångel, och ev. dubbelbeskattningen vid batterilagring och flexibilitet. Den energiintensiva industrins konkurrenskraft bör beaktas.
26	Fi, Proposition	BP27	Sänkt energiskatt på el för näringslivet	En hög energiskatt som inte går tillbaka till kraftsystemet hämmar elektrifieringen. Det bör tas fram en tidsplan för att sänka av den generella energiskattesatsen till EU:s minimiskattenivå för all el som används i en näringsverksamhet och som inte omfattas av full skattebefrielse.
27	Regering, Fi	Budgetallokering, BP27	Ökade resurser till domstolarna för effektivare prövning och utbildning	Ökade resurser bör ges till domstolarna för effektivare prövning i mark- och miljödomstolar samt i Mark- och miljööverdomstolen. Det finns utbildningsbehov för att få till stånd en mer förutsägbar och konsistent rättstillämpning. Resurser bör tillföras även för detta.
28	Regering, KN	Myndighetsuppdrag	Utveckla arbetssätt för effektivare kravställning och prövning	Miljöprövningsmyndigheten bör få i uppdrag att bygga upp en kunskapsbank, bl a genom att utveckla arbetssätt med AI för att underlätta för sökanden att få en tydlighet kring vilka krav som ställs, för att öka likvärdighet och förutsägbarhet i kravställande och bedömning samt för att effektivisera prövningsprocesser.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
29	Regering, Fi	Budgetalloker- ing, BP27	Säkra resurser till prövande myndigheter	Regeringen behöver säkra att resurser finns för att möjliggöra kortare ledtider för samtliga berörda myndigheter, inte bara domstolarna. Det gäller bland annat prövnings- och tillståndsaktörer som hanterar nät, miljö och havsrelaterade processer. Syftet är att säker- ställa att hela kedjan får kapacitet att leverera snabbare beslut.
30	Regeringen, KN, Ju	Budgetalloke- ring, BP27	Ge förslag kopplade till elektrifiering och klimat- omställning ökade resurser	Förslag kopplade till elektrifiering och klimat- omställning bör kunna tillföras resurser och beredas enligt regeringens rutiner för "snabb- spår" i handlägningsarbetet. Fler omställningsreformer behöver beredas parallellt inom RK för att öka omställningstak- ten och möjliggöra näringslivets investeringar.
31	Regering, Ju	Myndighets- uppdrag/Pro- position	Underlätta arbetsmigration för kompetensförsörjning	För att klara kompetensförsörjningen till energiomställningen måste regelverket för arbetsmigration göra det möjligt för företag att snabbt rekrytera medarbetare från länder utanför EU. Många förändringar har skett på området under mandatperioden 2022–2026. Migrationsverket fått i uppdrag att prioritera högkvalificerad arbetskraft med ett mål om 30 dagars handläggningstid, detta uppdrag bör breddas och omfatta fler yrkeskategorier. Dessutom försvårar det löneolv som införts rekrytering av nödvändig kompetens för bland annat energiomställningen.
32	KN (energi), STEM	Myndighets- uppdrag	Permanent uppdrag för nationell kompetenssäkring	Uppdra åt STEM att inrätta samordna den långsiktiga kompetensförsörjningen inom energibranschen, inkluderande samverkan med akademi och näringsliv. Uppdraget bör omfatta att ta fram förslag på nationella kompetens- och utbildningssatsningar samt krigsplacering.
33	Regering, U	DS	Inför ett nytt resurstilldel- ningssystem med samver- kansbonus för högskolor	För att möta kompetensbristen inom energi- sektorn och stärka matchningen mellan ut- bildning och näringslivets behov, bör ett nytt resurstilldelningssystem för universitet och högskolor införas. Systemet ska innehålla en samverkansbonus som premierar de lärosäten som aktivt samverkar med näringslivet. Detta ska uppmuntra till utbildningar som är bättre anpassade till arbetsmarknadens efterfrågan, särskilt inom tekniska områden (STEM).
34	Regering, BP 27, UHR	Budget- allokering	Resursförstärkning för Talangsprång via Universi- tets- och högskolerådet	Resursförstärkning för att genomföra ett Talangsprång; ett traineeprogram på företag för att få fler internationella studenter och doktorander att stanna och arbeta i Sverige. Talangsprånget inrättas med Tekniksprånget som modell. Tekniksprånget är ett praktikpro- gram som drivs av Kungliga Ingenjörsveten- skapsakademien (IVA).

Agenda för kärnkraft

Kärnkraften tillför kraftsystemet nödvändiga förmågor i form av till exempel planerbarhet, frekvensstabiliserande svängmassa och väderberoende produktion av baskraft. Ny och drifttidsförlängd kärnkraft ger framtidens kraftsystem en grund att stå på. Kärnkraftens andel av elproduktionen behöver hållas på en tillräcklig nivå för att hantera volatiliteten på elmarknaden från en växande andel väderberoende elproduktion.

Under den senaste mandatperioden har stora framsteg gjorts för att få ny kärnkraft på plats i rimlig tid. En av energipolitikens viktigaste uppgifter under den kommande mandatperioden blir att förvalta, utveckla de framsteg som gjorts, och slutföra de steg som kvarstår.

Kärnkraft är kapitalkrävande investeringar som inte lämnar utrymme för tveksamhet om politikens riktning. Reformarbetet behöver fortsätta inom ett antal områden:

- **Drifttidsförlängning och slutförvar:** Avskaffa kärntekniklagens s k femårsregel så att reaktorer inte klassas som permanent avställda vid långvariga renoveringar. Utöka kärnkraftssamordningen i Regeringskansliet till att omfatta även befintlig kärnkraft, och säkra förutsägbara villkor för slutförvaring av avfall från både befintlig, drifttidsförlängd och ny kärnkraft inklusive framtida reaktortekniker.
- **Harmonisering av regelverk och SMR-anpassning:** Konflikter mellan kärnteknisk lagstiftning och angränsande regelverk (såsom Boverkets och Arbetsmiljöverkets brandskyddskrav) behöver hanteras för att förhindra orimliga merkostnader till liten nytta. Skadeståndsansvar och finansieringskrav bör anpassas utifrån reaktorsstorlek, så att små modulära reaktorer (SMR) inte missgynnas. Därtill bör kärntekniklagen ändras för anläggningar med annan primär funktion än elproduktion samt fusionskraft, och beredningsarbetet med ett kommunalt veto mot brytning av uranrik aluskipper bör läggas ned.
- **Systemnytta, marknad och myndighetsstyrning:** Svenska kraftnät och länsstyrelserna bör ges i uppdrag att i samråd med kommuner peka ut var planerbar elproduktion behövs utifrån systemnytta. Riksgälden bör utreda försäkringsmarknaden och statliga garantier, Naturvårdsverkets instruktion ändras till att verka för hållbar utbyggnad av all fossilfri elproduktion.
- **Forskning, strålningsgränser och EU-påverkan:** Öronmärkta forskningsresurser behöver tillföras och en genomlysning av strålningsgränsvärden görs, i syfte att undvika onödiga fördyringar. Hinder för arbetsmigration av kärnteknisk kompetens behöver inventeras. På EU-nivå bör Sverige verka för teknikneutralitet i finansiering samt för att kärnkraften ska klassas som strategisk energinfrastruktur med likvärdiga tillståndsvillkor.

Det uppdaterade och kompletterande policyförslagen från rapporten Startprogram för ny kärnkraft (2022) som följer här är konkreta energipolitiska åtgärder för mandatperioden. Svenskt Näringsliv hoppas att dessa brett förankrade förslag kommer att bidra till en snabb utbyggnad av ny kärnkraft och nya reaktortyper, samt en nödvändig drifttidsförlängning av befintlig kärnkraft.

Tabell 2: Agenda för kärnkraft

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
1	Regeringen, EU-kommis-sionen	Politiskt ledar-skap, påverka EU	Fossilfri energi bör omfattas av EU-regler och tillstånds-processer som är likvärdiga med annan strategisk energiinfrastruktur	Många tillståndsfrågor skulle underlättas om kärnkraften kunde hanteras av RED III, Förnybartdirektivet, mm. Kärnkraft bör kunna få samma status som annan strategisk energi. Överriding public interest innebär t.ex. att vissa strategiska projekt ska anses vara av tvingande allmänintresse vid tillämpning av bland annat vattendirektivet, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. Dubbelprövningar, som idag sker enligt både SSM och miljöbalken, behöver undanröjas.
2	Regeringen	RK-intern funktion/kansli	Inrätta funktioner för kärnkraftssamordning inom RK: samordningskansli och IDA	En samordningsfunktion för kärnkraft behövs fortsatt. Placering inom Regeringskansliet bör övervägas för insyn i pågående beredning. Detta bör underlätta myndighetsstyrning och samverkan mellan myndigheter, och underlätta att utredningen om kärnkraftens finansiering tas vidare efter valet. En interdepartemental arbetsgrupp (IDA) bör också tillsättas för att säkra förankring och snabb problemlösning över departementsgränserna. Funktionen bör utökas till att omfatta befintlig kärnkraft för att belysa gemensamma frågor för ny och befintlig kärnkraft, synergier och frågor kopplade till hur vi möjliggör drifttidsförlängning av befintlig kärnkraft. Funktionerna behövs för att driva konkreta tillståndsprocesser för kärnkraftsprojekt i mål, förbättra samverkan mellan myndigheter, korta handläggningstider, etablera leverantörskedjor samt förbättra förutsättningarna för kompetensförsörjning. Även frågeställningar kopplade till organisationsform och ägande för kärnkraftsprojekt spänner över många myndigheter och departement och kräver samordning.
3	Regeringen, KN, Fi	Myndighets-uppdrag och propositioner	Slutförvarslösning för ny kärnkraft	Regeringen bör säkerställa långsiktiga och förutsägbara förutsättningar för slutförvaring av avfall från både befintlig, drifttidsförlängd och ny kärnkraft, samt klargöra ansvarsfördelning, finansiering och regelverk för framtida reaktortekniker. Ett framtida kärnavfallssystem behöver lyftas som en prioriterad punkt av inkommande regering. Frågan har beretts i RK och av kärnkraftssamordnaren 2022-2026.
4	KN (miljö)	Dep arbete	Inget kommunalt veto mot brytning av uranrik alunkskiffer	Regeringen 22–26 har aviserat ett införande av ett kommunalt veto mot brytning av (uranrik) alunkskiffer. Den typen av förbud behövs inte, tillståndsprövningen enligt miljöbalken är tillräcklig. Stoppa beredningsarbetet med frågan.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
5	Regeringen, EU-kommisionen	Politiskt ledarskap, internt arbete	Verka för EU-gemensamma regler och samverkan med andra länders myndigheter	Regeringen behöver på EU-nivå driva samordning utan byråkratisering: att ordna generella krav tillsammans med andra länders myndigheter, använda gemensam metod och säkerhetsvärdering. Fokus bör ligga på de konkreta projekt som pågår inom en "coalition of the willing". Viktigt att EU-processer inte leder till att nationella processer avstannar.
6	KN, SSM	Myndighetsuppdrag, instruktioner, resurser i BP 27 och framåt	SSM behöver tydliga uppdrag att möjliggöra skalbarhet och kostnadskontroll vid etablering av SMR:er	SSM kommer att fastställa radiologiska referensvärden, dvs. dosnivåer vid utsläpp. Regeringen behöver fastställa att dessa är samhällsekonomiskt rimliga och internationellt jämförbara. SSM:s instruktioner behöver möjliggöra samordning med andra marknader utifrån befintliga godkända reaktorer. Praxis ska utvecklas från godkända reaktorer, och länder som tillståndsgivit dem. • Regeringen behöver säkra att SSM prioriterar och har resurser för att klara etablering av ny kärnkraft i tid. • Uppdrag att utfärda föreskrifter för andra reaktortyper än lättvattenreaktorer, alternativt ett formellt ställningstagande om hur gällande föreskrifter förhåller sig till sådana reaktorer.
7	KN, SSM	Uppdrag till SSM	Översyn av skadeståndsansvar för SMR	Kraven på säkerhet och skadestånd vid radiologiska olyckor bör justeras så att de anpassas efter anläggningarnas storlek. Detta för att inte missgynna SMR. Förslaget om ett storleksanpassat skadeståndsansvar för SMR har utretts i SOU 2021:10, men har därefter inte lett till någon proposition från regeringen. Frågan är därmed vilande sedan fyra år och nuvarande lagstiftning med ett högt, enhetligt ansvarsbelopp för alla reaktorer kvarstår. Finansieringskravet bör modifieras utifrån installerad effekt (30 § LRO) och reaktorer i kommersiell drift bör klassas som lågrisk efter en av SSM godkänd riskanalys (31 § LRO). Århuskonventionen ger i grunden stor nationell frihet, men Sverige har genomgående valt att lägga sig på de högsta nivåerna. Inom ramen för gällande konvention går det att kraftigt sänka osäkerhet och kostnader för SMR.
8	KN, STEM	Myndighetsuppdrag	Kompetensförsörjning kärnteknik	• Uppdrag att följa upp kompetensförsörjning, inventera behov av utbildning och vidareutbildning för att säkra svensk kärnteknisk kompetens. • Uppdrag att inventera hinder för arbetsmigration av kärnteknisk kompetens och föreslå lösningar.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
9	Regeringen, KN	Proposition: Avskaffande av femårsregeln i Kärntekniklagen	Regeln som stipulerar att ett kärnkraftverk som inte genererat el till nätet på fem år ska klassas som permanent avställt bör avskaffas. Detta förslag ligger i linje med tidigare utredning (SOU 2019:16) och syftar till att undvika onödiga legala hinder för återstart eller långvariga renoveringar	Förslaget om att avskaffa den så kallade femårsregeln i Kärntekniklagen, som tidigare föreslogs i en utredning (SOU 2019:16), har inte lett till någon lagändring. Trots att utredningen remitterades har regeringen inte gått vidare med en proposition i frågan, och förslaget har inte behandlats vidare i lagstiftningsprocessen.
10	KN, STEM	Följa upp myndighetsuppdrag till STEM	Fjärrvärmestrategi för kärnkraft	STEM har ett pågående regeringsuppdrag: fjärrvärmestrategi för stärkt konkurrenskraft, som ska redovisas i oktober. Även kärnkraftsvärmens potential bör utredas.
11	KN, STEM	Myndighetsuppdrag	Utredningsuppdrag: Föreslå lösningar för de regelverk som står i konflikt med kärnteknisk lagstiftning, och som riskerar att kraftigt fördyra kärnkraft i Sverige	Myndighetskrav behöver vara samspelta och relevanta. Idag kostar senkomna krav på t ex fler fönster i reaktorbyggnader enorma summor att justera för att uppnå arbetsmiljökrav. Svenska brandskyddskrav avviker tydligt från andra länders, vilket riskerar att skapa mycket stora merkostnader. För brandskydd finns också överlappande krav mellan Boverket (BFS 2024:7, BFS 2024:13, 8 kap. 4 § punkt 2 PBL, 8 kap. 8 § PBL), Arbetsmiljöverket (AFS 2023:12), och SSM (SSMFS 2021:4). Exempel AFS 2023:12 kap. 4 Utrymning och brandskydd – utåtgående dörrar, förbud mot roterande dörrar som utrymningsväg, två oberoende utrymningsvägar i säkerhetsklassade byggnader utan fönster, etc. Svenska krav avviker tydligt från US och UK som reaktorer är anpassade för.
12	KN, U, SSM	Kunskaps- och forskningssatsningar	Resurser till kärnteknisk forskning och medicinsk forskning, resurser i forskningspropositionen	Den svenska kärntekniska forskningen behöver hållas i över lång tid för att ge resultat och öronmärkta resurser bör åter övervägas. Regeringen bör även överväga att låta Energimyndigheten eller SSM göra en forskningsutlysning eller kunskapssammanställning för att fördjupa och förbättra kunskapsläget kopplat till gränsvärden för strålning, LNT och ALARA. Dagens förhållningssätt till låga strålningsnivåer behöver genomlysas och utvärderas på både svensk och europeisk nivå för att inte fördyra kärnteknisk verksamhet på ett orimligt sätt.
13	Regeringen, KN, NV	Myndighetsinstruktion, ändring	Ändring av Naturvårdsverkets instruktion	Naturvårdsverkets instruktion bör ändras från att verka för utbyggnad av vindkraft till att verka för hållbar utbyggnad av all fossilfri kraftproduktion, inklusive kärnkraft. Anslaget för klimatinvesteringar bör också kunna användas för att skapa förutsättningar för ny kärnkraft.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
14	Regeringen, Fi, KN, Riksgälden	Myndighetsuppdrag till Riksgälden	Utred och utveckla försäkringsmarknaden för kärnkraft	Idag går det inte att teckna försäkringar för reaktorer på moderbolagsnivå. Försäkringsmarknaden behöver utvecklas. Uppdrag till Riksgälden att inventera hinder och principiella ställningstaganden som kräver politisk uppmärksamhet kopplat till kärnkraftens slutförvar och försäkringsmarknad. En sådan fråga är om enbart stater ska kunna vara garantier för kärnkraft, vilka privata marknadslösningar som är rimliga och behövs, och vilka hinder som finns för att de ska komma till stånd.
15	KN	Proposition	Författningsändringar för anläggningar med annan primär funktion	För anläggningar där elproduktion inte är den primära funktionen men där kärnteknik ändå används. Detta ska minska juridisk osäkerhet för nya användningsområden. Frågan har utretts i SOU 2025:7 och bereds i Regeringskansliet. Kärntekniklagen behöver ändras, och SMR:er behöver ett nytt upplägg. Fusionskraft behöver inkluderas i detta arbete.
16	KN, Fi, SVK, Lst, SKR	Uppdrag till SVK och Lst: Peka ut var planerbar elproduktion behövs i samråd med kommuner och regioner	Svenska kraftnät bör i samråd med berörda Lst, kommuner och regioner peka ut var planerbar elproduktion behövs utifrån systemnytta och regionala behov	Svenska kraftnät har börjat identifiera geografiska behov för planerbar elproduktion, men förslaget om en formaliserad samrådsprocess med kommuner och en separat uppföljningsmekanism bereds fortfarande. Lst, SVK, kommuner och regioner behöver samverka aktivt.
17	KN, HaV	Uppdrag till HaV	Handlingsplan och regelförändringar för ny kärnkraft	Havs- och vattenmyndigheten bör få i uppdrag att lämna en lägesrapport utifrån myndighetens handlingsplan samt analysera regelförändringar som behövs på vattenområdet för att möjliggöra ny kärnkraft.
18	Regeringen, EU-kommisionen	Politiskt ledarskap, internt arbete	Verka för teknikneutral energipolitik och finansiering inom EU	EU:s regelverk, finansieringsinstrument och hållbarhetsklassificeringar (t ex i taxonomin) bör utformas teknikneutralt och utgå från faktiska klimat- och systemnyttor snarare än energislag.

Agenda för vindkraft

Vindkraft är en central pusselbit i det fossilfria kraftsystemet och är det kraftslag som har potential att byggas ut snabbast inom de närmsta åren. Att utbyggnaden av vindkraft möjliggörs är avgörande för svensk industris klimatomställning. De stora investeringar som elektrifieringen av industrin medför ökar behovet av fossilfri el på kort sikt. Vindkraften är, med rätt förutsättningar, den främsta möjligheten till en marknadsdriven och snabb utbyggnad av elproduktionen.

Utbyggnaden av vindkraft har dock utmanats till följd av ändrade marknadsförutsättningar, långsamma och oförutsägbara tillståndprocesser, samt lokalt och politiskt motstånd.

Under mandatperioden behövs politiskt ledarskap och handlingskraft för att säkerställa utbyggnaden av vindkraft:

- **Långsiktighet och planerbarhet:** Det behövs större flexibilitet gällande igångsättningstider för godkända vindkraftsprojekt för att säkra nätkoncession och finansiering. För att underlätta i planeringen av vindkraftsprojekt behöver det kommunala vetot reformeras, förslagsvis genom att möjliggöra tidiga lokaliseringsbeslut. Budgetallokeringen för lokala incitament till kommuner för utbyggnad av vindkraft behöver bli mer långsiktig.
- **Samverkan med andra samhällsintressen:** Platserna med bäst förutsättningar för vindkraft konkurrerar ofta med andra intressen, exempelvis Försvarmaktens. Lösningar för hinderbelysning och system för hur befintlig energiinfrastruktur kan nyttjas i försvarssyfte bör prioriteras under kommande mandatperiod.

Vindkraften är central för näringslivets klimatomställning, och extra betydelsefull i ett kortare tidsperspektiv. De uppdaterade och kompletterande policyförslagen från rapporten Startprogram för mer vindkraft (2023) som följer här är konkreta energipolitiska åtgärder för mandatperioden. Svenskt Näringsliv hoppas att dessa brett förankrade förslag kommer att bidra till att en snabb utbyggnad av vindkraft.

Tabell 3: Agenda för vindkraft

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
1	Regering, KN (energi)	Proposition	Reformera det kommunala vetot till ett tidigt lokaliseringsbeslut	Beslut bör ges tidigare i processen under förutsättning att det är verksamhetsaktörerna som kan be om förhandsbesked. Det nuvarande kommunala vetot (enligt Miljöbalken 16 kap. 4 §) är rättsosäkert och har blivit ett stort hinder för vindkraftsutbyggnad. Kommunens inflytande ska flyttas till ett tidigt skede i processen, där kommunen fattar ett bindande lokaliseringsbeslut gällande plats och höjd. När kommunen gett sin tillstyrkan i tidigt skede ska den gälla under den fortsatta tillståndsprövningsprocessen.
2	Regeringen, KN (energi)	Föreskrifter	Inför en tidsfrist på provningstid för repowering	De föreskrifter som ska bestämma tidsfristen för tillstånd att uppgadera vindkraft enligt Lag (2026:399) om verksamheter och åtgärder för förnybar energi bör föreskriva en tydlig och förankrad tidsfrist för tillståndsprövningar för uppgadering/ repowering av vindkraft.
3	Regering, KN (energi)	DS som kan remitteras och bli prop.	Tillåt längre igångsättningstider för vindkraftverk	Den igångsättningstid som miljöprövningsdelegationen (MPD) sätter i tillståndet är ofta för kort, i många fall fem år för landbaserad vindkraft. Regeringen har normalt gett tio års igångsättningstid för havsbaserad. Denna korta tid skapar problem då det tar tid att säkra nätkoncession och finansiering. För att undvika onödiga omprövningsprocesser och minska belastningen på länsstyrelser och domstolar bör längre igångsättningstider tillåtas i tillstånden. Detta skulle ge projektutvecklare mer realistiska tidsramar för att slutföra projekten. Green Power Sweden har lämnat en hemställan om hur en sådan modell kan utformas. Möjligheten till mer flexibla tillstånd för att underlätta taktning mellan efterfrågan och produktion behöver också öka. Det bör finnas möjlighet att återropa kommersiella skäl som grund för förlängd igångsättningstid, för att skapa en projektpipeline som möjliggör taktning mellan elanvändning och elproduktion.
4	Regeringen, Li, Trafikverket	Myndighetsuppdrag	Utred en förändring av reglerna för hinderbelysning	Förutsättningarna för att förändra reglerna för hinderbelysning bör utredas. Undersökningen kan ta avstamp i t.ex. Storbritanniens och Danmarks upplägg, där möjligheten till behovsstyrd hinderbelysning finns.
5	Regering, KN (energi) + Fi	Budgetallokering	Säkra att lokala incitament för vindkraft blir långsiktiga	Enligt den nya ersättningsmodellen till kommuner för ny vindkraft sätts budgeten för ekonomisk kompensation årsvis, vilket innebär en risk då kortsiktiga behov kan ändra förutsättningarna för investeringar. En modell bör tas fram för en mer långsiktig budgetstruktur för lokala incitament.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
6	Regering, KN (energi + miljö)	Proposition	Effektivisera tillståndsp-processen för havsbaserad vindkraft	Antalet inblandade myndigheter för havsbaserad vindkraft behöver minska. En tydlig ansvarsfördelning och ökad samordning mellan berörda myndigheter och departement är nödvändiga för att påskynda och effektivisera tillståndsp-processen. Med hänsyn till att det i första hand är befintliga projekt som kan leverera el till år 2030 behöver åtgärder vidtas snabbt. Detta gäller såväl de föreslagna åtgärderna i 2024:89 som i Miljötillståndsutredningens förslag om ny prövningsorganisation och nytt prövningssystem. För nya projekt bör detta ske inom ramen för det nya auktionsbaserade systemet för havsbaserad vindkraft.
7	Regering, KN (energi)	Politiskt ledarskap, prioriteringsåtgärd	Befintliga och mogna havsvindsprojekt bör prioriteras och hanteras separat från det nya auktionsbaserade systemet i ett första skede	Befintliga projekt bör prioriteras hanteras separat från det nya auktionsbaserade systemet. De tillståndsgivna havsvindsprojekt som redan har genomgått långvariga tillståndsp-processer och kan realiseras i närtid har helt andra förutsättningar än framtida projekt som ännu inte identifierats eller utvecklats. Om dessa projekt måste invänta att ett nytt auktionssystem utformas, beslutas och implementeras riskerar tillstånden att löpa ut och utbyggnaden att försenas med flera år.
8	Regeringen, KN (energi)	Myndighetsuppdrag, utredning	Utred en modell där utvecklare bygger och säljer anslutningsnät till Svenska kraftnät	För att påskynda anslutningen av havsbaserad vindkraft bör Svenska kraftnät få i uppdrag att utreda en alternativ modell för anslutningsnäten. Modellen skulle kunna innebära att vindkraftsutvecklaren själv bygger anslutningen till havs och sedan säljer den till Svenska kraftnät. Detta skulle kunna vara ett sätt att kringgå de begränsade erfarenheter och resurser som Svenska kraftnät har av att bygga anslutningar till havs, och därmed snabba på processen. Detta kan förslagsvis samordnas med övriga riskdelningsmodeller.
9	Regering, KN (energi)	Proposition	Genomför HaV:s fas 2-förslag om ledningskoncessioner med vattenverksamhet	Den första fasen gällande rådighet för vattenverksamhet har genomförts genom proposition 2020/21:188, men de specifika regelförändringarna i Havs- och vattenmyndighetens fas 2-förslag för ledningskoncessioner bereds fortfarande inom Regeringskansliet. Dessa bör även samordnas med förslagen om det nya auktionssystemet.
10	Regering, KN (energi)	Regeringsbeslut	Besluta om de senaste havsplanerna (2025) för att underlätta myndigheternas intresseavvägning	Havs- och vattenmyndigheten överlämnade i januari 2025 ett formellt förslag till regeringen om uppdaterade havsplaner för att möjliggöra ytterligare 90 TWh årlig elproduktion. Förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet och utgör en central del i att skapa tydligare planeringsförutsättningar som efterfrågats.

Agenda för vattenkraft

Vattenkraften har en unik roll i svensk elförsörjning. Den är stommen i det svenska kraftsystemet och en förutsättning för ett konkurrenskraftigt, fossilfritt, leveranssäkert och balanserat kraftsystem.

Vattenkraftens betydelse har blivit allt tydligare i en tid präglad av geopolitisk osäkerhet, ökande elbehov och en växande andel väderberoende elproduktion. För att Sverige ska kunna genomföra klimatomställningen och samtidigt stärka sin konkurrenskraft behöver vattenkraftens samlade nyttor tas tillvara fullt ut. Genom effekthöjningar, reinvesteringar, moderniseringar och nya lösningar som pumpkraft kan vattenkraften bidra med väsentligt större nyttor för kraftsystemet än i dag.

Vattenkraften behöver:

- **Ett starkt politiskt ledarskap:** På både nationell och EU-nivå behövs aktiva åtgärder för att säkerställa vattenkraftens potential. Det bör tas fram en vattenkraftsstrategi med en bred politisk förankring för att säkra långsiktiga förutsättningar för investeringsbeslut och vattenkraftens utveckling. Eftersom lagstiftning som styr vattenkraften till stor del utvecklas inom EU bör Sverige ta initiativ till ett starkt samarbete med andra vattenkraftsländer inom unionen, exempelvis Frankrike, för att säkerställa att vattenkraft anses vara förnybar.
- **Tydligare myndighetsstyrning:** En central förutsättning är att statens styrning och myndigheternas uppdrag bättre speglar vattenkraftens betydelse för elsystemet. Vattenkraftens utveckling och främjande behöver integreras i berörda myndigheters uppdrag och samordningen inom Regeringskansliet stärkas. Uppföljningen av implementeringen av den nationella planen (NAP) måste konkretiseras och ansvaret bör tilldelas en annan myndighet än Havs- och Vattenmyndigheten för att undvika att de granskar sig själva.
- **Tydligare lagstiftning:** Det finns ett behov av att se över regelverk och tillämpningar av lagstiftning som påverkar vattenkraften. Frågor kopplade till vattendirektivet, klassificering av vattenförekomster, god ekologisk potential, Natura 2000, taxonomin och genomförandet av EU:s naturrestaureringsförordning behöver hanteras med utgångspunkt i samhällsbehovet av att all vattenkraft utvecklas.

De uppdaterade och kompletterande policyförslagen från rapporten Startprogram för utvecklad vattenkraft (2023) som följer här är konkreta energipolitiska åtgärder för mandatperioden. Svenskt Näringsliv hoppas att dessa brett förankrade förslag kommer att bidra till utvecklingen av svensk vattenkraft.

Tabell 4: Agenda för vattenkraft

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
1	Regering och Riksdag	Politiskt ledarskap	Ta fram en vattenkraftstrategi med bred politisk förankring	För att säkerställa en bred politisk förankring och långsiktiga förutsättningar för investeringsbeslut i vattenkraft bör en Vattenkraftstrategi utvecklas, som är brett förankrad i riksdagen. Strategin bör bland annat innehålla: • Politisk tydlighet om och stöd för vattenkraftens betydelse, utveckling och framtida roll inom kraftsystemet för att få investeringarna mer förutsägbara. • En genomlysning av hur den övergripande tillståndsreformen kan användas för att främja och möjliggöra höjd effekt och reglerkraft från vattenkraft. • Möjliggörande av effekthöjningar. Se över möjligheten att använda flaskhalsintäkter och beredskapsmedel för vattenkraftens nyttor och utveckling. Fokus på att sätta värde på nyttorna, t ex beredskaps-nyttorna och Långsiktiga förändringar i lagstiftningen kopplat till: • Ramdirektivet för vatten; inklusive genomlysning av Sveriges genomförande av direktivet, • EU-taxonomin (att den svenska implementeringen av ramdirektivet för vatten inte omöjliggör att vattenkraft klassas som hållbar) • Vattenförvaltningsförordningen och eventuellt översyn av ramdirektivet för vatten, exempelvis definitionen av god ekologisk potential (GEP) • Naturrestaureringsförordningen, Sveriges nationella restaureringsplan behöver ta hänsyn till vattenkraftens och energisystemets behov. Effekter på energisystemet behöver utredas. • Ytterligare förtydligande att befintlig vattenkraft som huvudregel är förenlig med Natura 2000-skyddet vid tidpunkten för utpekande och att krav på åtgärder endast kan avse att förebygga försämringar som inträffat efter tidpunkten för utpekandet.
2	Regering, KN / Fi	SOU	Prissätt vattenkraftens systemnyttor	Fokus behöver stärkas vad gäller det värde olika kraftslag tillför elsystemet. Vattenkraftens (och andra fossilfria kraftslags) systemnyttor behöver "prissättas/kompenseras" för att det ska vara lönsamt att investera i teknik som fortsatt möjliggör den flexibilitet och beredskap som vattenkraften i dag erbjuder.
3	Regeringen HaV, Lst, NV, SVK	Myndighetsuppdrag	Möjliggör för pumpkraft	Att möjliggöra för pumpkraft: fossilfri kraft som ökar flexibilitet och reglerförmåga behöver lyftas fram och möjliggöras. Relevanta myndigheter bör göra en hinderinventering för utvecklingen av pumpkraft.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
4	Regeringen HaV, Lst, NV	Instruktion	Främja fossilfri elproduktion	Främjande av fossilfri elproduktion behöver komma in i alla myndighetsinstruktioner. Skriv in främjandeinstruktioner till Länsstyrelserna, HaV och Naturvårdsverket
5	Regeringen HaV, Lst	Regeringsuppdrag	Gör om vattenförekomstindelningen	Regeringsuppdrag till HaV eller Lst att göra om den svenska vattenförekomstindelningen med syfte att undersöka möjligheterna att minska antalet vattenförekomster.
6	Regeringen, KN, HaV	Implementering och uppföljning	Implementering och uppföljning av den nationella planen (NAP)	Regeringen bör säkerställa och följa upp att genomförandet av NAP, inklusive åtgärder i Natura 2000, sker enligt regeringsbeslut om det beslutade nationella riktvärdet samt beakta vattenkraftens övriga förmågor (reglerkraft, flexibilitet etc). Uppföljningen av genomförandet av NAP behöver förtydligas och konkretiseras. Idag har HaV ett löpande uppföljningsuppdrag som saknar krav på extern rapportering, tidpunkter för rapportering samt vilka parametrar som ska utvärderas. Vidare är det olämpligt att HaV utvärderar sig själva. Detta bör överlåtas till annan myndighet, exempelvis Statskontoret. Regeringen bör formulera ett sådant kontrolluppdrag till lämplig myndighet.
7	Regeringen, KN (miljö och energi)	Regeringsbeslut	Tillsätt en nationell samordnare och en IDA för vattenkraft	Tillsätt en nationell samordnare för vattenkraft i Regeringskansliet, likt kärnkraftssamordnaren, för att säkerställa politisk styrning och samordning mellan olika myndighetsintressen. En interdepartemental grupp (IDA) bör också tillsättas som omfattar klimat- och näringslivs-, landsbygds- och infrastruktur-, kultur-, försvars- och justitiedepartementen för att underlätta arbetet med vattenkraft i Regeringskansliet.
8	KN (miljö), HaV	Myndighetsinstruktion	Revidera HaV:s myndighetsinstruktion	Inkludera ett tydligare uppdrag att väga in energisystemets behov och försörjningstrygghet (likt de som finns för vindkraft) i Havs- och vattenmyndighetens instruktion.
9	Regeringen, KN (miljö)	Politiskt ledarskap, DS	Förtydliga lagar och förordningar rörande vattenkraften	Förtydliga lagar och förordningar, så att myndigheternas tolkningsutrymme begränsas, för att säkerställa genomförande av politiska beslut på vattenkraftens område. Det behövs en departementsinventering av justeringar som behöver göras för att möjliggöra vattenkraftens utveckling, och det behöver säkerställas att EU-lagstiftning inte implementeras med hårdare tolkningar i Sverige än i övriga EU. Dessutom bör politik och myndigheter genomföra EU-direktiv i linje med deras syfte och med hänsyn till svenska förhållanden, annars riskerar Sverige att försvaga vattenkraftens befintliga och konkurrenskraftiga flexibilitet som elsystemet och kunderna är beroende av.
10	KN (miljö)	Proposition	Tydligare proportionalitet i miljöprövningen	Säkerställ att miljölagstiftningen reformeras så att det blir enklare att genomföra miljöfrämjande åtgärder där de gör störst nytta, utan att vattenkraftproduktionen äventyras på ett oproportionellt sätt. Ett exempel är utrivning av obsoleta dammar, som idag kan vänta i flera år på domstolsbeslut vilket resulterar i höga ombudskostnader. Detta kan ske i samband med den övergripande tillståndreform som planeras.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
11	KN (miljö)	DS	Tydliggör att befintlig vattenkraft är förenlig med Natura 2000	Förtydliga att Natura 2000-skyddet i relation till befintliga verksamheter endast avser försämringar som inträffat efter utpekandet av området.
12	Regeringen	Politiskt ledarskap	Stärk samarbetet mellan vattenkraftsländer för aktivt agerande i EU	Skapa en svensk koalition i EU tillsammans med andra vattenkraftsländer (t ex Finland och Frankrike) för att tillvarata gemensamma intressen, vid implementeringen av vattendirektivet, EU:s taxonomi, med mera. Koalitionen bör verka för att vattenkraft regulatoriskt betraktas som förnybar kraft.
13	Regeringen	Politiskt ledarskap	Säkerställ svensk EU-representation i vattenkraftsfrågor	Säkerställ svensk representation i de kommittéer och arbetsgrupper inom EU där tolkningen av miljölagstiftning avgörs.
14	Regeringen-KN (Miljö), Lst	Myndighetsuppdrag och ev. ändrade instruktioner	Uppdrag till Vattenmyndigheterna att säkerställa kompetens inom energifrågor	Det ska finnas resurser på alla länsstyrelser att arbeta med platsspecifika åtgärder och miljöövervakning. Förtydliga och förenkla Vattenmyndigheternas process för att ta till sig ny information från samverkansprocessen, hur översynen av normerna ska ske och när beslut om reviderade normer ska tas av delegationerna. Hänsyn ska tas till förutsättningarna i respektive vattendrag så att föreslagna åtgärder får verklig nytta för miljön till en rimlig kostnad. Schablonåtgärder som riskerar resurser utan mätbar miljönytta ska undvikas.
15	Regeringen, KN (energi)	Proposition	Applicera en kostnads-nyttoprincip vid norm-sättning, likt förslaget som föreslås i SOU 2023:72	Platsspecifika kostnads-nyttanalyser enligt en gemensam modell ska göras vid norm-sättning för att föreslagna normer ska vara ekonomiskt rimliga. SOU 2023:72 har kommit med ett konkret förslag på en kostnads-nyttoprincip men ingen proposition baserad på utredningen har lämnats till Riksdagen.
16	Regeringen, KN (energi)	Regeringsbeslut	Peka ut fokusområden enligt RED III	Regeringen bör omgående påbörja arbetet med att peka ut fokusområden för vattenkraft enligt RED III och nödförordningen. Strategisk miljöbedömning av dessa områden behöver påbörjas.
17	Regeringen	Utvärdering och uppföljning	Uppföljning av myndighetsstyrning	Regeringen behöver löpande följa upp att myndighetsstyrningen fungerar.

Agenda för elnät

Elnätet är den grundläggande infrastruktur som kopplar samman elanvändare och elproducenter och möjliggör värdeskapande och ekonomisk tillväxt över långa avstånd. Elnätet är på många sätt dimensionerande för hela kraftsystemet. Kapacitetsbrist i elnätet omöjliggör utbyggnaden av nya industrier och kraftverk.

Svenskt Näringsliv ser med oro på trängseln i elnätet, som gör det svårt eller omöjligt för stora och små företag att växa, elektrifiera och minska klimatpåverkan.

Långa tillståndprocesser och bristande incitamentsstrukturer försenar nyinvesteringar i elnät. Samtidigt har elnätet på alla nivåer ett stort reinvesteringsbehov som behöver åtgärdas parallellt med utbyggnaden.

Under mandatperioden krävs ett tydligt politiskt ledarskap som prioriterar elnätet i samhällsplaneringen och driver på nödvändiga reformer. Policyarbetet framåt behöver bedrivas längs två parallella spår:

- **Effektivisera användningen av befintligt elnät här och nu:** Snabba och pragmatiska åtgärder behövs för att frigöra kapacitet i befintliga elnät, genom rättsligt förtydligade villkorade avtal, bättre hantering av "luftbokningar" och kösystem, utvecklade nättariffer, samt bättre integration av flexibilitetsresurser, batterilager och vätgas.
- **Bana väg för nya stora långsiktiga nätinvesteringar:** Korta leddiderna genom välavvägda tillstandsreformer, möjliggör för elnätsbolag att bygga nät baserat på långsiktiga prognoser, skapa en förutsägbar och långsiktig intäktsreglering, underlätta markåtkomst med stärkta incitament för markägare, och verka för samplanering hos statliga myndigheter.

De uppdaterade och kompletterande policyförslagen från rapporten Startprogram för elnät (2024) som följer här är konkreta energipolitiska åtgärder för mandatperioden. Svenskt Näringsliv hoppas att dessa brett förankrade förslag kommer att bidra till att en snabbare utbyggnad av framtidens elnät. Det är helt avgörande för Sveriges konkurrenskraft att elnätet utvecklas i takt med elanvändning och elproduktion.

Tabell 4: Agenda för elnät

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
1	KN (energi), Ei	Myndighetsuppdrag	Anpassa intäktsregleringen så att de tar hänsyn till totala kostnader	Det behövs incitament för att möjliggöra investeringar som ökar elnätets resiliens, som annars skulle sänka nätägarens lönsamhet. Jfr den norska totex-modellen. Investeringar i nätkapacitet för väntade framtida behov får inte straffa nätägarna. En modell med ett "bypass-rör" för investeringar som idag inte är effektiva men stärker resiliensen bör övervägas.
2	KN (energi), Ei	Myndighetsuppdrag	Justera effektiviseringskravet i intäktsregleringen med hänsyn till varierande geografiska förutsättningar	Intäktsregleringens effektiviseringskrav behöver ta hänsyn till skiftande fysiska förutsättningar, som skillnader mellan stadsnät och ledningar i Norrland, baserat på objektiva kriterier.
3	KN (energi), Ei	Myndighetsuppdrag	Utred möjlighet för nätägare att lämna "delbesked" vid anslutningsärenden	För att minska osäkerheten för investerare bör nätbolagen kunna lämna snabbare delbesked om anslutningsmöjligheter i stället för att vänta på fullständiga utredningar. Uppdraget kan lösas genom att en branschöverskommelse förhandlas och sluts i samråd med användarna.
4	KN (energi), Ei	Proposition, myndighetsuppdrag	Rättsligt förtydligande av villkorade avtal och tydligare regeringsinstruktioner till Ei om att utveckla villkorade avtal för att stärka industrins konkurrenskraft	Förtydliga i lagstiftningen (i ett ramverk för villkorade avtal) att aktivering av ett villkorat avtal i nätplaneringssyfte inte ska klassas som en omdirigering enligt EU:s elmarknadsförordningsartikel 13 (som kräver att trängsel i näten i första hand ska lösas med marknadsmässiga metoder som upphandling av flexibla resurser). Ge Ei tydliga instruktioner om att utveckla villkorade avtal för att ansluta mer förbrukning i väntan på nätförstärkning. Även flexibla avtal bör utvecklas, t ex bör den elektrifierade transportsektorns lastprofil kunna matchas med andra elanvändares, inte minst för att minska fossila utsläpp. Flexibla avtal bör omfatta förväntat antal timmar och storlek på begränsningar i elanvändningen, baserat på långsiktiga prognoser.
5	KN (energi), Ei	Myndighetsuppdrag	Utred tariffutformning och undantag för befintlig industri vid tariffändringar	Höga och oförutsägbara tariffer försvårar utbyggnaden av elproduktion och elanvändning. Tarifferna bör utformas för att svara mot problem i det svenska elnätet (EU-regelverken är delvis utformade utifrån andra problemställningar, jfr effekt-/energitariffer). Tariffer utformas med hänsyn till incitament för batterier att tillföra nätnyttan. Tariffer och anslutningsavgifter bör utformas så att de speglar aktörers faktiska påverkan på elsystemet, exempelvis genom effektuttag och behov av nätförstärkning. Samtidigt bör regelverket vara långsiktigt, teknikneutralt och ge rimlig förutsägbarhet för investerare.
6	KN (energi), Ei	Myndighetsuppdrag	Systematisk benchmark av tariffer och anslutningstider, samt nationellt mål för anslutningstider	Utvärdera löpande nätbolagens tariffer och analysera stora avvikelser mellan olika bolag. Utvärdera och analysera nätbolagens anslutningstider. Identifiera orsaker till varför anslutningstider och tariffer varierar mellan olika nätägare. Förslag till effektiviseringsåtgärder baserat på analysen. Uppdraget bör omfatta att jämföra svensk nätutveckling och regelverk med finsk, och dra lärdomar för policyutveckling.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
7	KN (energi), Ei	Myndighets-uppdrag	Uppdrag att införa standardiserade ansökningar för elnätsföretag och en nationell vägledningsfunktion för kunder som ska söka lokalt elnät	Både SVK och Ei har på regeringens uppdrag levererat konkreta förslag för att standardisera och effektivisera anslutningsprocessen. Ei har föreslagit att myndigheten ska få rätt att utfärda bindande föreskrifter för alla nätföretag, ett förslag som regeringen bör fatta beslut om.
8	KN (energi), Ei	Myndighets-uppdrag	Ei behöver föreslå en tariffstruktur och ett regelverk som möjliggör att vätgas kan bidra med stöd-tjänster till kraftsystemet och få ersättning för detta	Ei har i juni 2025 lämnat förslag på ett regelverk för en vätgasmarknad, men regeringens uppdrag exkluderade vätgasspecifika delar med längre genomförandetid, vilket kritiserats av Energimyndigheten för att skapa osäkerhet och förseningar. Ei har klassat vätgas-elektrolysörer som energilagringsanläggningar, vilket öppnar för att de kan bli godkända stödtjänstleverantörer.
9	KN (energi), SVK	Myndighets-uppdrag	Upprätta en nationell makronätplan och öka transparens på alla nätnivåer	En makronätplan bör tas fram för att koordinera koncessionsledning och tydliggöra vilken aktör som är lämpligast för specifika utbyggnader, med SVK i en tydligare samordningsroll. Osäkerheter och skillnader inom landet om utbyggnad och tariffer försämrar förutsättningarna för investeringar i elproduktion och elanvändning. Ökat data-utbyte underlättar planering och samordning, inte minst för placering av tillkommande flexibilitetsresurser som batterier.
10	KN (energi), SVK	Myndighets-uppdrag	Utred ett system för att hantera intressekonflikter och motverka luftbokningar i nätanslutningarna	Auktioner av "kölappar" för nätanslutning eller effekttilldelning efter (objektiv) mognadsgrad bör utvärderas. Hänsyn behöver tas till risken för att kapitalstarka elanvändare överbokar effekt som inte utnyttjas eller leder till att mindre kapitalstarka elanvändare konkurreras ut. Effekttilldelningen bör kompletteras med kriterier för systemnytta, där mognadsgrad är en komponent, bidrag till lokal effektbalans, flexibilitet och investeringar som stärker elsystemets funktion är andra komponenter.
11	Regeringen, Ju, Lant-mäteriet	Proposition	Underlätta för tidigare markåtkomst	Ändra lagstiftningen så markåtkomst kan medges innan hela ledningskoncessionen är helt klar, så att mark- och ledningsarbeten kan starta tidigare.
12	KN (energi), STEM	Proposition Myndighets-uppdrag	Politiskt direktiv om dimensionerande störningar av elnätet och förväntansbild kring kraftsystemets egenskaper	Regeringen bör utfärda en kravbild för hur stora störningar elnätet ska tåla och under hur lång tid, för att underlätta nätbolagens planering. Regeringen bör uppdraga åt STEM att tillsammans med berörda myndigheter utarbeta en tydlig förväntansbild kring vilka egenskaper de önskar få in i kraftsystemet som en signal till och underlag för dialog med aktörerna på elmarknaden.
13	KN (energi)	SOU	Utred en reformerad intäkt-reglering, med separata modeller för olika nätnivåer	Transmissionsnätet ska byggas utifrån långsiktiga prognoser i högre grad. Förenkla regleringen för små och medlemsägda nät. Utred kundnöjdhet som en regleringsparameter (premiera effektivitet och hög servicegrad). Öka transparensen kring nätbolagens interna kapitalöverföringar som påverkar intäktsramarna.

Nr.	Berör	Typ av åtgärd	Förslag	Beskrivning
14	KN (energi)	DS	Utred tidsbegränsade nätkoncessioner	Utred ett införande av 20-åriga nätkoncessioner enligt tysk modell, och skärpta krav för att återkalla koncessioner (t ex om nya anslutningar vägras systematiskt) i syfte att öka trycket på nätägarna att förbättra sina verksamheter.
15	LI	DS/Proposition	Översyn av detaljplanering under jord	Ändrade former för detaljplanering under jord för att förenkla infrastrukturutbyggnad. Detta syftar till att underlätta planering av kabel- och VA-system där marken under jord idag ofta inte är planerad.
16	LI, Fi, Lantmäteriet, FortV, SFV	Instruktion/regleringsbrev	Instruktion om kraftledning- ar på statlig mark	Lantmäteriet, Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk bör få instruktioner att aktivt bidra till de energipolitiska målen. Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk bör acceptera kraftledningar på egendom de förvaltar i större utsträckning.
17	LI/Fö/Fi	Regleringsbrev	Kompetenssäkring för elnätens utbyggnad	SVK och Ei bör få ett långsiktigt uppdrag om kompetenssäkring. Det ska innefatta samråd med akademi, MYH, näringsliv och bransch.
18	KN (energi)	Proposition	Systemnyttig lokalisering	Ändra regelverk för kösystem och anslutningsavgifter för att ekonomiskt premiera de aktörer som väljer en ny systemnyttig lokalisering.
19	KN (energi)	Proposition/ instruktion	Främja hybridanläggningar	Utifrån gjorda utredningar och underlag peka ut accelerationsområden och besluta om målsättningar för hybridanläggningar. Regelverk och styrmedel bör samtidigt utformas för att ge tydliga incitament att lokalisera hybridanläggningar där de bidrar mest till kapacitetsutnyttjande, systemeffektivitet och minskat behov av nätutbyggnad.
20	KN (energi), STEM i samverkan med SSM och FohM	Myndighets- uppdrag	Brett främjandeuppdrag kopplat till elnät	Energimyndigheten bör få ett uppdrag att främja kunskapsspridning om effekter av elektriska/magnetiska fält och biologisk mångfald kopplat till elnät, för att öka allmänhetens trygghet och acceptans. Folkhälsomyndigheten har tagit fram en vägledning om magnetfält (EMF), men ett brett främjandeuppdrag som även inkluderar biologisk mångfald för att öka allmänhetens acceptans saknas fortfarande. Strålskyddsmyndigheten har det övergripande nationella ansvaret för att bevaka och sammanställa forskning om elektromagnetiska fält.
21	KN (energi), SVK	Myndighets- uppdrag	Ge Svenska kraftnät i uppdrag att, i dialog med berörda myndigheter och näringslivet, identifiera och definiera systemnyttan och systembehov som grund för prioriteringar i elnätet	I takt med att efterfrågan på elnätscapacitet ökar behöver tilldelningen av nätkapacitet utgå från fler kriterier än enbart kötid. Aktörer och investeringar som bidrar till elsystemets funktion och robusthet bör kunna prioriteras när kapacitet är en bristvara. Systemnyttan kan exempelvis handla om bidrag till lokal eller regional effektbalans, flexibilitet, energilagring, ny elproduktion eller andra egenskaper som stärker elsystemet. Eftersom behoven varierar mellan olika delar av landet bör Svenska kraftnät ges i uppdrag att definiera relevanta kriterier för systemnyttan och systembehov i samverkan med bransch och myndigheter. Detta kan skapa bättre förutsättningar att styra begränsade nätresurser dit de gör störst nytta för elsystemet och samhället i stort.

Vi måste äga vår framtid
Svenskt Näringsliv